

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomtatásban Kézdi-Vásárhelyt, hova egy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyitlitteri cikkek stb. intézendők.

Nyitlitteri cikkek soronként 10 kr-ért közöltenek.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak terfogatlért 4 krajczár.
Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítanak.
Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyeg-díj fizetendő.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld” című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2 szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyuttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld” kiadóhivatala.

Városi ügyeink.

Kézdi-Vásárhely, 1891. május 5.

Kézdi-Vásárhely város képviselőtestülete folyó hó 5-én ülést tartott. Ritkán volt képviselő-testületünknek ülése, melynek a város haladására oly fontos tárgyai lettek volna, mint a mainak, s kevés gyűlésen látuk képviselőtestületünket oly szépen és egyetértően határozni, mint a main. Örömtelt szívvel kellett látnunk, hogy városunk képviselő-testülete mennyire csügg a város előhaladásán s mily lelkesedéssel karol fel minden szép eszmét s mily készségesen járul mindenhez, melynek helyességéről meg van győződve.

A „Székelyföld” tárczája.

A betyárvilágból.

(Népies beszély.)

Barthalis Jánostól.

(Folytatás.)

Bandi el nem képzelhette, hogy mit beszél oly össze-vissza az ő szerelmes menyasszonya, s csak karjai közé szoritotta a fáradt galambot és csókok özöne között vallatta, hogy mi baj van.

— Csak siessen, — folytatá Panna fuldokolva — fusson innen, szerelmünkre kérem, mert azt beszélük, hogy kend lötte agyon a homoki kasznárt. Oh, hiszen csak az a Barna Pista ne indította volna szélnek azt az iszonyú rágalmat! Büntesse meg érte a jó Isten! Hazulról szaladtam el ilyen hosszú utra, hogy hiralással legyek a kendet fenyegető veszélyről, mert a pusztázó kapitány eddig már utban is van hat pandurral, s ha gyorsan el nem menekül, itten nyomják. Én tudom, hogy nem kend ölte meg a kasznárt, — azért lát most maga előtt — hanem más valaki cselekedte azt a bűnt, a kit verjen is meg a mindenható Isten, a miért így feldulta boldogságomat.

Bandiban erős lélek lakott. Meg sem dőbrent e lesújtó hirre, pedig most hallotta először a tömörkényi véres esetet. Belátta, hogy ha nem menekül, ártatlansága mellett is bitóra kerül, mert Barna Pista meg a rossz nyelvek olyan szépen

zódve. A mai gyűlés a reformok gyűlése volt s minden reform egyhangulag, sőt mondhatni lelkesedéssel lett megszavazva. Egy új utca nyitása a vasutól be a városba, a Cserey-jóság megvásárlása, iskola építése, csatornázás, köztisztaságra vonatkozó reformok stb., melyekről alább bővebben fogunk szólni, mind egyhangulag el lettek fogadva. Természetesen e nagyszabású dolgok nem egy év munkái lesznek, de meg fognak lenni. Az előmunkálatok minden irányban megindulnak, az eszme ezután mindig napirenden lesz s ha egy pár év múlva is, de városunkat egy nagy lépéssel tovább viszi a haladás útján. Csaknem egész bizonyosan előre látható, hogy a város lassanként kibontakozik eddigi nyomott anyagi helyzetéből, s mihelyt rendezett viszonyok között lesz, áldozhat a fontosabb reformok létesítésére.

A mai gyűlés lefolyása különben a következő: Polgármester két igen fontos indítványt tett. Az egyik az, hogy a vasuti indulóháztól a városba egy utca nyitassék, mivel a szentkatolnai utca szűk voltánál fogva nem alkalmas a vasutal járó élénkebb forgalomra. Ezen utca megnyitásával egy másik függő kérdés, a sétatér ügye is megoldást nyerne, mert az új utca mellett egyuttal egy sétatér is beállíthatnák. A mi a költségeket illeti, az alig jöhet tekintetbe, mert nem tehető fel, hogy a földtulajdonosok, kik szántóföld helyett az utca nyitása által értékes beltelkeket nyernek, átengedendő területeikért pénzt követeljenek, mivel a földek sokkal többet nyerneik értékben, mint a mennyit a szükséges területek érnek. E tekintetben mi azon véleményben vagyunk, hogy maguk a földtulajdonosok fizethet-

megkésztették számára az akasztófához vezető utat, hogy ha már egyszer kézre került, nincs az a földi hatalom, mely megmentsa a haláltól.

Akkor éppen rossz idők jártak a gyanus emberekre.

Gyorsan végzett tehát, mert már a levelényi pusztá felől kavargó por elárulta, hogy lovas pandurok közelítenek.

Vállára vetette puskáját s kezébe ragadva az elválhatlan rézfokost, egy közelben legelésző uradalmi csikóra pattant föl.

— Nyugtasd meg szegény szülőimet s légy hü hozzám — kiáltá Pannának a száguldó paripáról, és a következő perczben eltakarták daliás alakját az anyási nádasok.

A legelső idegen jóság, a mi a kezéhez ragadt, ez a csikó volt, s most már, bármilyen ártatlan volt is a tömörkényi gyilkosságban, joggal üldözhetette őt a vármegye.

A nemsokára oda érkezett pandurok már csak a hűlt helyét találták Bandinak. Még Panna is úgy eltűnt onnan, mintha a föld nyelte volna el.

A fentebb elmondottak után két hónapra egy híres betyár tartotta félelemben N. vármegye lakosságát. Nem tudta senki, hogy honnan jött, csak egy szép napon oda csöppent a csengelei pusztá kellős közepébe s onnan vezette számos tagból álló bandáját a legvakmerőbb rablásokra.

A barna betyár — mert ez volt a neve a nép között — valóban rejtélyes ember volt. Sokan lát-

nének a városnak az utca nyitását, hogy a legnagyobb készséggel karolják fel ezen igen szép eszmét s önkéntesen fogják felajánlani szükséges területeiket. Meg vagyunk győződve, hogy ez az új utca a vasut mentén egy új városrésznek, egy szépen és szabályosan épült „Új Kézdi-Vásárhely”-nek veti meg alapját, s azért örömmel kell üdvözlönnünk e szép eszmét.

Másik indítványa polgármesterünknek a Cserey-féle telek megvásárlása. Több évtized óta van ez a kérdés is függőben, a nélkül, hogy a hivatalos formák megtartása mellett a vásárlás — melyhez felsőbb hatóságok jóváhagyása is szükséges — hivatalos tárgyalás alá került volna. Ennélfogva egy 30 nap múlva tartandó képviselőtestületi gyűlés által való tárgyalásra kitézetet s ezzel ezen igen fontos ügy a legközelebb megoldandó kérdések közé fel lett véve. Látva a képviselő általános érdeklődését, van okunk remélni, hogy a Cserey-telek, melyre e városnak oly égető szüksége van, a közeljövőben a városé lesz.

Nem kevésbé fontos tárgya volt a mai gyűlésnek az új községi iskola helyének megállapítása is. Erre nézve polgármester előterjeszti, hogy a tanács és az e célra kiküldött bizottság az alkalmashelyeket megvizsgálva, valamint az azokért kért árt fontolóra véve, a Kanta-utczában véli legjuttányosabban beszerezhetni a szükséges területet. A képviselő a bizottság ajánlatát elfogadva, felkéri polgármester urat, hogy az egyik tulajdonos által tulajdonos árban tartott belső kisajátítása iránt a szükséges felterjesztést mihamarabb tegye meg. — Örömdenünk kell, hogy az új iskola ügye is ennyire előre haladt, s örömdenünk kell, hogy ismét egy csoport ronda épület tűnik el, hogy helyet engedjen egy szép modern épületnek s egy csinos kis parknak, melyre oly égető szüksége van városunknak.

ták a szegényebb sorsuk közül, de az is igaz, hogy a másodszori találkozást senki sem ohaította, a ki egyszer szóba állt azzal a szerecsenképű gyerekekkel, mert a kinek egyszer szemébe nézett az a félelmes alak, az még a saját keresztnevét is elfeledte egy bizonyos időre.

Hogy is szólt volna, mikor a titoktartóját úgy bekötötte a haramjavezér, hogy jobban kívánni sem lehetett volna!

A barna betyár, kit Cseri Bandinak gondolt a vidék, vérengző kannibál híreben állt. Pedig nem ölt meg senkit, nem is kinozta a keze ügyébe eső pénzes uri utas, lett légyen bár az zsidó, s mégis nagyon sok embert küldött abba a jobb hazába, hol nincs haramja, s nem kell attól félni az utasnak, hogy elrabolják utolsó hatását is.

A barna betyár nem gyilkolt embert. Ez tény. Hanem az elfogott utas fölött a banda először ítéletet tartott, s ha a fogoly zsidó, vagy a betyárookra félelmes alak volt, akkor halálra ítéltetett. Azután nem sokat teketóriáztak a szerencsétlenek; a banda hóhéra olyan szépen elbánt vele, hogy a sz . . . i bakó is tapulhatott volna tőle.

Nem csoda tehát, ha a hatóság erőlyesen lépett föl az emberirtó haramjacsapat ellen s ezek elfogatására minden követ megmozdított.

De mit ért az erély? Azt, hogy a pandurok, kik úgy szólva czimboraságban álltak a betyárokkal, ezeknek alkalmat és módot nyújtottak a rablásra s üldözésközben olyan kicsinált fordulatokat tettek, hogy a hajsolt haramja egérutat nyert ez

Fontos tárgya volt a mai gyűlésnek a rendőrkapitány azon előterjesztése, hogy a város egy csatornahálózattal láttassék el. Erre nézve véleményünk az, hogy sehol a világon oly nagy szükség a csatornázásra nincs, mint minálunk. Hogy városunkban nagy a halandóság s hogy oly rövid életűek az emberek, annak oka első sorban a rossz levegő és egészségtelen ivóvíz. Egy jól készített csatornahálózat lenne hivatva leveleztetni mindama miazmatikus kifolyásokat, melyek egy maroknyi területen összezsúfolt iparágakból származnak, a levegőt megrontják s a talajt megfertőztetik. Meg vagyunk győződve, hogy egy egészséges város legelső követelménye a csatornázás. A képviselőt eléggé meg nem becsülhető szolgálatot tett városunk közegészségügyének és jövő fejlődésének, midőn ezen eszmét melegen felkarolva, megbízta rendőrkapitányát, hogy e tárgyban szakértői vélemény alapján a jövő gyűlésre tegyen részletes javaslatot. Ezután a képviselőt rendőrkapitány kérésére a köztisztaság fenntartása végett az eddigénél nagyobb munkaerőt engedélyezett.

Polgármester előterjeszti, hogy a Romániához szakadt s Kézdi-Vásárhely tulajdonát képező erdősegen a romániai Szent Spiridon zárda által elkövetett birtokháborítás megtorlása iránt a törvényes határidőn belül intézkedett, a mennyiben Romániába bemelve, a tigris oknai járásbírósnál a birtokháborítási pert benyújtotta. A képviselőt a tett intézkedéseket jóváhagyólag tudomásul veszi.

A mult évi számadások megvizsgálásáról szóló számvizsgálói jelentés tudomásul vétetvén, a számadás fölterjesztetni határozottatott.

A képviselőt elhatározta, hogy a marhák május 16-án fognak az erdőre felhajtani.

Az indítványok során Kovács János városi képviselő felhívja a képviselőt figyelmét azon alispáni rendeletre, mely a mezei munkások fogadására, illetőleg a munkás-igazolványok kiadására vonatkozó eljárást szabályozza. Ezen rendelet a kézdívasárhelyi gazdákra felettébb sérelmes rendelkezéseket tartalmazván, indítványozza, hogy a rendelet némely pontjainak megváltoztatása iránt a képviselőt tegyen előterjesztést a megye alispánjánál, melyben hangsúlyoztassék az, hogy mivel a kézdívasárhelyi mezőgazdák földjei legnagyobb részben a szomszéd községek határain fekszenek, az olyan mezei munkásoktól, kik hábar kézdívasárhelyi gazdák által, de saját községük határain fekvő földek művelésére fogadtatnak, munkás-igazolványok ne követeltessenek, s hogy végül az adótartozás a munkás-igazolványok kiadását ne gátolja, mivel ezt a cselédtörvény sem rendel, de másfelől úgy maguk a munkások, mint

a kézdívasárhelyi gazdák a községi eljárások önkényének lesznek kiszolgáltatva.

A képviselőt ezen indítványt elfogadja s a fölterjesztés elkészítésére polgármestert kéri fel.

A székelyek érdekében.

IV.

Az orsz. magyar gazd. egyesület jelentései a kereskedelmi miniszterhez.

Nagyméltósági Miniszter ur! Kegyelmes Uram! Örömmel vette egyesületünk czimed 73,516/VI--1890. szám alatt kelt átiratát, melyben ama nemzetgazdaságilag fontos czélzatairól értesít, hogy a székely munkásoknak, kik évenként idegen földre kénytelenek vándorolni megélhetésük eszközeinek megszerzéséért, a haza aljón foglalkozást.

Czimed ohajához képest felhívtuk a gazdaságközönség, fel az összes gazdasági egyesületek figyelmét az ügyre, de számbavehető eredmény nélkül.

Legtöbb gazdaság már az ősz folyamán, de január hóig minden bizonynyal fedezi munkásszükségletét, s ez volt egyik főoka annak, hogy nagyobb számban nem érkezett a szükségletek bejelentése.

Nagy akadályt képez az is, hogy vidékenként más és más díjazási rendszer van életbe léptetve s földbirtokosaink és uradalmaink nincsenek tisztában a székely munkások igényeivel.

Elhatároztuk tehát, a folyó nyár és a jövő ősz folyamán tenni lépéseket a munka-szükséglet összeírására, úgy, hogy czimed üdvös intencziójának legalább a jövő évben megfelelhessünk.

Kérjük azonban czimedet, hogy közgei által a székely munkások igényeit, díjazásuk mérvét és módokat kipihatalni és egyesületünkkel közölni szíveskedjék. Így reméljük azt, hogy a földbirtokosok és uradalmaknak a számításra biztos adatokat nyújtva, a székely munkások foglalkoztatása a jövő évben sikerülni fog.

Czimed ez irányú kegyes intézkedéseit és tudósítását kérve, vagyok kiváló tisztelettel nyilvánítása mellett.

Budapest, 1891. március 18-án, Az orsz. magyar gazdasági egyesület nevében:

G. r. Dessewffy Aurél s. k. elnök.

Nagyméltósági kereskedelmi m. kir. miniszteriumnak. Helyben. Czimednek m. é. 73,516. sz. a. kelt leiratára voltunk bátrak már 150. számunk alatt válaszolni. Azóta egyesületünk több tagja fordult hozzánk székely munkásokért. Az illetők leveleit másolatban van szerencsém csatolni, még pedig: 1. Szerdahelyi Vincze, Nagy-Kövesd, Zemplén; 2. Záleski Jenő, Arthár pr. Vámos-Györk, Heves; 3. a Brassómezei Gazd. Egyesület; 4. gr. Almásy Dénes uradalmá, Gyulavár, Békésvár. A csatolt másolatokban az illető vállalkozók tudatják a szükségelt munkások, munkások és gyermekek számát és alkalmaztatásuk feltételeit.

Tisztelettel kérjük tehát a nagyméltósági miniszteriumot, hogy abban az esetben, ha rövid idő

mondani, azt a hitvány betyárt le akarták nyelni, mint kulya a legyet.

Mire a kecskeméti országuttra értek, mind a tizenketten olyan áldott állapotba jutottak, hogy még az eget is bögönek nézték.

Késő este volt már, midőn az ecseri pusztán nagy csárdájának ajtója megnyílt s azon pipogya magatartással és fűtsértő énekszóval bedülöngött a részeg pandurcsapat.

A betyárok rögtön fegyverhez nyultak s halálra elszántan várták be a pokolba kívánt vendégeket. Valóban neveléses színeze volt ennek a jelenetnek. Egyik sarokban a halálos védelemre készülő betyárok sorakoztak, élükön a rettenthetlen vezérrel, míg a másik oldalon a sárga földig elázott pandurok totyogtak, motyogtak, laposakat pisantva hol egymásra, hol meg a betyárookra, a nélkül, hogy észükbe jutna a támadás.

De mi történik? A pandurok „szervusztkoznak” kiáltással parolázni kezdenek a rabló-csapat s nem telik bele öt perc, mint régi jó barátok mulatnak az itezékekkel sürtien megrakott asztaloknál.

A betyárok észhez nyultak. Le kell itatni az amugy is részeg pandurokat s azután neki az országutnak!

A vezér egy intésére rákezdte az emberiség hét üldözöttje ezt a betyárdalt:

Kocsmárosné, nékem halat süssék kend,
A mellé mög ezitronyos bort hozzék kend.
Szolgálatát strázsára állítja kend,
Ha zsandár gyün, hirádsáall lögyék kend.

alatt abban a helyzetben van, hogy a munkásokat az illetők részére megszerezheti, ez irányban az előre haladott idény folytán sürgösen intézkedni méltóztassék, ellenkező esetben bennünket tudósítani, hogy az illető birtokosokat értesíthessük, hogy esetleges munkás-szükségeiket más irányban fedezhessék. Maradtunk kiváló tiszteletünk nyilvánítása mellett az orsz. magyar gazd. egyesület nevében. Orsz. gazd. egyesület titkári hivatala. Baross Károly s. k.

Budapest, 1891. március 26.

V.

A kereskedelmi miniszter leirata.

Az orsz. magyar gazdasági egyesületnek

Budapestben.

F. é. március 18-áról 150. és március 26-ról 563. sz. a. kelt jelentéseire értesítem az egyesületet, hogy szívesen vettem tudomást azon érdeklődéséről, melylyel a székely munkásoknak itt benn az országban leendő foglalkoztatása és azoknak ily módon a külföldre s különösen Romániába való kivándorlástól visszatartása érdekében tett kezdeményezésemet fogadta.

Értesítem továbbá, hogy mindkét jelentésének tartalmát közöltem Csik, Háromszék, Maros-Torda és Udvarhely vármegyék főispánjaival, kiket egyuttal felhívtam, hogy a f. évi március 17-én 8429. sz. a. kelt s másolatban ide zárt rendeletem értelmében a további részletek és a gyakorlati keresztülvitel módzatainak megállapítása érdekében az egyesülettel mielőbb érintkezésbe lépjenek, minél fogva felhívom az egyesületet hogy a továbbiakra nézve a nevezett főispánok valamelyikével megállapodásra jutni szíveskedjenek.

Budapest, 1891. évi április hó 18-án.

Baross s. k.

VI.

A diósgyőri gépgyárak igazgatóságának jelentése.

Nagyméltósági miniszter ur! Czimednek f. évi január 18-án 73516. sz. a. kelt magas rendelete folytán van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy a gyárigazgatóságunk ez idő szerint munkásokra vagy napzamosokra szüksége nincs, és hogy a gyári munkások létszáma a gyárak elfoglaltságához mérten jelenleg oly jelentékeny, hogy munkások tömegesebb felvételének szüksége előre láthatólag egyelőre alig fog beállani. A kilépő vagy elbocsátott munkások helyett a szükséghez mérten esetről esetre új munkások felvételnek ugyan, de minthogy azok száma és minősége előre nem tudható, ennélfogva ezen esetekben a székelyek közt netalán található oly munkásokra, tekintettel arra, hogy az előforduló alkalmakkal pótlandó munkások gyárüzemi szempontból mindig azonnal felveendők, figyelemmel alig lehetne,

A pandurok eleinte néma imádással hallgatták a két betyár fájdalmas énekét, de midőn a nótá arra változott, hogy:

Hej, huj, de szépen szól a szögédi haragszó!

Az én rózsám hej de csinos, hej de jó!

Később volnék a világtól megválni,

Hej, huj, mégsem tudnám a babámat megcsalni —

vitézünk is el kezdetek énekelni, azután meg a csákJukat földhöz vagdosni, s végül tánczra kekedtek és lett a csárdában olyan felfordulás, hogy ahhoz hasonlót sem azelőtt, sem azután nem látott emberi szem.

Ugy éjfél tájban a pandurok már mind kidőltek a mulatásból, s ki a szerűs kertben, ki meg az asztal alatt aludta az igazak álmát.

Csak erre várt a barna betyár.

A mint az utolsó pandur is elaludt, czimboráival összeszedette az alvók fegyvereit, az ólból meg elővezettette a vitéz emberek lovait, s mire reggel lett, ki voltak rabolva a Kecskemétre utazó kereskedők és kupeczek, de oda voltak a pandurok lovai meg fegyverei is.

Lehet képzelni, hogy mekkorát néztek a vármegye katonái, a mint késő reggel arra a szomorú valóra ébredtek, hogy sem ló, sem fegyver.

Bizony gyalogosan és fegyver nélkül kellett hazaballagniok.

(Folytatása következik.)

által s úgy kimenekült körmük közül, mintha soha sem lett volna vadászás alatt. Még olyan eset is történt, hogy az elfogott betyár pandurköpenyegbe ugrott meg az alvást színlelő vármegye katonái közül.

Egy napon lélekszakadva rohant Sárkány Laci cs. tanyás gazda a vármegye házára s ott jelenti, hogy az ecseri pusztán nagy csárdájában mulat hat társával a barna betyár s a kecskeméti országos vásárra igyekvő utasokat készül kirabolni.

Mint napjainkban nem lehet rendőrt találni, ha valami riadalom adja elő magát nagyobb városainkban, a Sárkány gazda jelentése után is csak több órával lehetett a kocsmákban dözsölő pandurokat lóra ültetni s a kecskeméti országutat veszélyeztető banda elfogatására utnak indítani.

No, de a pandur nem azért volt vármegye katonája, hogy a czégyeres csárda előtt kámzsás barát módjára elköczogjon, hanem mivel a közbiztonsági erély és tapintat úgy kívánta, köteles volt minden olyan gyanus háznál, hol bort mérnek, kutatást tartani.

Persze, melyik pandur ne szeretné a bort!

Az ecseri pusztáig éppen nyolcz ilyen gyanus ház akadott, a hol vitézeinknek kutatást kellett eszközölniök.

A dicső emberek meg is feleltek az előírt szabályoknak azzal a csekély különbséggel, hogy ők a borral telt itezében képzeltek elrejtőzve a kétes hírű potentákat, s mint pandurnyeielyen szokás

minthogy az ez érdemben folytatandó tárgyalások bizonyára sokkal több időt vennének igénybe, mint a meddig a gyárak, melyek legnagyobb részét aránylag rövid szállítási határidőkre is bírság kikötése mellett elvállalt megrendeléseket teljesítenek, a munkások szükségszerű pótlásával várhatnának, tisztelettel megjegyezzük továbbá, hogy a gyáraknál olynemű munkálatok, melyeknél nevezetesen napszámosok nagyobb számban és állandóan alkalmazhatók volnának, a gyári üzem természeténél fogva alig fordulnak elő.

Mindazonáltal czimzed fentisztelt magas rendelkezések kötelességszerűleg megfelelni ohajtván, tisztelettel kérjük czimedet, méltóztatnék esetleg elrendelni, hogy a rendelkezésre álló, illetőleg munkára vállalkozni kész megbízható székely munkásokra és napszámosokra vonatkozó kimutatók és pedig e munkások mesterségének megjelölésével, időközönként, talán hónaponként egyszer, az illető hatóságok által a gyárigazgatóság-gal közöltessenek, a mely kimutatókat a gyárigazgatóság pontosan nyilvántartatná és a vezetése alatt álló gyárak munkáskézben való szükségletét ily módon a lehetőszéhez képest esetről esetre a székelyek közül pótolná. Budapest, 1891. február 6. M. kir. államvasutak gépgyáruak és diósgyőri m. kir. vas- és acélgyáruak igazgatósága: Förster s. k. M. kir. államvasutak gépgyáruak és a diósgyőri m. kir. vas- és acélgyáruak felügyelő bizottsága: Nagy János s. k.

VII.

A kereskedelmi miniszter leirata.

A m. kir. államvasutak gépgyára és a diósgyőri vas- és acélgyár felügyelő bizottságának

Budapesten.

F. évi február 6-áról 994. sz. a. kelt jelentésére értesitem a felügyelő bizottságot, hogy a székely munkásoknak itt benn az országban való foglalkoztatásánál azoknak nem csupán a közönséges értelemben vett napszámos-munkákra, hanem a gyári és kézműves-munkákra való alkalmaztatására is számítottam.

Azon iparvállalatok között, melyek mestereket alkalmazhatnak, helyt foglalnak a vezetésem alatt álló állami üzemek is, melyeknél asztalosok, kovácsok, lakatosok megfelelő foglalkozást találhatnak. Hogy e tekintetben a szükséges intézkedéseket megtehessem, mindenekelőtt tudni kívánom, minő kézművesekre van időnként szükség ezen üzemeknél?

Másfelől hónapról hónapra pontos tájékoztatást kívánok a szakmunkásokban időnként előálló fogyatékről is, hogy ahhoz képest intézkedhessem azoknak székely munkásokkal leendő pótlása iránt.

E végből utasítom a felügyelő bizottságot, hogy havonként kimutatást terjesztszen elem s abban jelölje meg, milyen és hány kézműves munkásra van előreláthatólag szüksége?

Együttal azon czélból, hogy ugy a gépgyárnál mint a diósgyőri üzemeknél megbízható és ügyes munkástörzs neveltethessék, kívánatosnak látom, miszerint a fiatalabb székely kézművesek közül évenként legalább 5-10 a gyárakban alkalmaztassék és kiképzetés után ott állandóan foglalkoztattassék. Ennek miként leendő keresztülvitelére nézve a felügyelő bizottságtól mielőbb jelentést, illetve javaslatot várok.

Végül tudatom a felügyelő bizottságot, hogy fenti szám alatt egyidejűleg kelt leiratommal felhívtam Csik, Háromszék, Maros-Torda és Udvarhely vármegyék főispánjait, hogy haladéknélkül intézkedjenek a megyéikben levő azon különböző mesterségeket űző kézművesek összeírása és nyilvántartása iránt, kik a vezetésem alatt álló állami üzemeknél mint szakmunkások alkalmazhatók lennének. Ezek jegyzékét annak idején közlendem a felügyelő-bizottsággal, hogy azután azok alapján az illető főispánokkal való közvetlen érintkezés útján intézkedhessék a gyárak munkás-szükségletében időnként előálló fogyatéknak, a mennyire lehet, székely munkásokkal való pótlása iránt.

Budapest, 1891. évi április hó 18-án.

Baross s. k.

E. M. K. E.

A nemzeti önfentartás klasszikus földje a multban, Magyarország fellegrára és őrhelye a jelenben, az erdélyi rész, bizvást mondhatni, jórészt még mindig felfedezetlen föld, nemcsak a külföld,

de mimagunk előtt is. Épen erre törekszik az E. M. K. E., mióta megalakult, hogy a köztudalomban a nemzeti egység és az egységes magyar államiság kebelére vezesse polgáraival e hazarészt, melynek sorsával és jellegével áll, vagy esik az egész nemzet és az ország. Alkotásainkkal, hét év óta árasztott felhívásainkkal a nemzethez, kéréseinkkel a kormányhoz a fölséges királyig, a hazafias sajtó terjesztette agitacionkkal és széles fiókhálózatu társadalmi szervezeteinkkel e czél lebegett és lebeg előttünk szüntelenül. E czélunk előmozdítására, hogy e hazarész sűrű látogatását s ennek alapján is általános társadalmi keveredésünket és nemzeti egybeolvadásunkat elősegítsük: alakítottuk meg az Erdélyrészi Kárpátgyesület s határoztuk el az erdélyi rész leírását és pedig a legilletékesebb forrással, egyenként az illető vidékek fiókvalasztmányaival, erre hivatott íróférfiai-val. A természet szépségeinek élvezetét, a turistaságot is eszközül és hordozóul kívántuk felhasználni e könyv kiadásával a czélra.

A turistaság terjedése napjainkban a műveltség fokával mértékelt tar. A műveltség élén haladó nemzeteknél nem csupán előkelő államférfiak s a szellemi munkának kifáradt emberi keresik a magasabb hegyvilág ozondu légkörében felrisszölésüket: hanem a hegyi kirándulások a társadalom minden rétegénél mellőzhetetlen szórakozási alkalmaknak tekinthetők, sőt már az iskolai nevelés is hatalmas képző és testedző eszközeül alkalmazza azokat. És nálunk mindemez előnyökhöz a szülőföld ismeretével növekedő hazaszeretatlángjának annyira szükséges fokozása is kötelességünknek tette, hogy történelmi emlékekben, természeti szépségekben majdnem páratlanul álló hegyvidékünk iránt a vonzódást egy rövid, mindenben a legszükségesebbre szorított, a történelmi vagy természetrajz és ethnographiai részletezések meredélyeit óvatosan kikerülő, inkább eszmélkedésre figyelmeztetve buzdító uti-rajzzal mi is növeljük és terjesszük. S sokszor és sokoldalról régóta hangzotatott közóhajnak véltünk eleget tenni, midőn egy a művelt körök igényeiből alkalmazott utikalauzzal jellemző főbb vonásaiban épen az E. M. K. E. kívánja feltárni azt a szép földet, melynek nagy politikai missziót teljesítő magyarságáért Szt. István koránájának legtávolabbi részeiből is oly megható meleg érdeklődés mutatkozik.

A ki a délkeleti felföldet ritka szabatoszággal körülövedző külső hegykeret fellegekben elvesző ormainak rideg világához, vagy a medenceze belső tájain szétszágázó, jól mivelt előhegyeknek olykor borággal virító, majd lombos erdők árnyát kínáló s enyhülésünket régi dicsőségünk hirdető emlékeivel eltöltő, — a fogarasi, nagyszebeni, hátszegvidéki havasokra, az Ünökő, Cibbles, Vlegyásza, az Érczhegység változatos és a hegyvilág minden szépségével bővelkedő csoportjainak valamelyikére nyíló kilátással fészerező — dombvidék felé vonzódik: az készséges utmutatóra számíthat a kis munkában, melyet „E. M. K. E. Uti Kalauz Magyarország erdélyi részében” czimvel, Téglás Gábor M. Tud. Akad. tagnak, a dévai főreálánoda igazgatójának, az ismert nevű írónak és különösen országrészünk történelmi és földrajzi kiváló monographusának szerkesztésében piros vászonba kötött és egy tájékoztató térképpel ellátott példányonként 80 kr-ért bocsátunk az erdélyi rész iránt érdeklődők rendelkezésére. A bevezető fejezetek az E. M. K. E. alkotásainak, az erdélyi részek rövidre fogott, de az ethnographiai alakulás mazzanatait is ismeretése után a használható főbb vasuti vonalok irányát, tájképi átnézetét nyújtják a hegyvidék helyrajzi s a turistát legközelebből érdekelhető magaslati viszonyok rövid vázlatával együtt. Külön fejezetben foglaljuk össze az utazásnál szükséges felszerelési kellékeit, a ruházati, étkezési időrendi tudnivalókat mindazzal, a mit egy ismeret szerzésére törekvő, gondos, körültekintő, idővel, egészségével, sőt pénzével gazdálkodni szerető utazó le a használható bérköcsig és a mellőzhetetlen gyógyszerkegig megkívánhat.

A következő fejezetek törvényhatóságokint adják a létező vasuti vonalak, majd a mellékutak és hegyi kirándulások látnivalóit, történelmi, természeti nevezetességeit, kiterjeszkedve itt-ott a népeleti alakulásra s főleg több helyt a magyarságnak sokak által kétségbe vont ősiségére. A Budapestről érkező vendégeket Kolozsvár felé vezetve, egyfelől a Szamos mellékén az Ünökő, Cibbles vidékeig, másfelől a Marosvidéken a Retezvártig, a határszéli havasokig, majd felfelé Borszék áldott gyógyforrásáig kalauzoljuk. A két Küküllő vonalán haladó vasutal N. Szeben, Fogaras elragadó hegyi tájképeit öleljük fel s Brassónak fordulva, miután Romániába is áttekintünk s a Bucsecs, Királykő, Csukás felséges panorámáját bemutatjuk, Háromszék kies tájait, fürdőtelepeit járjuk végig, s Csikmege hegyeiről mutatjuk rendre e jóravaló derék nép tűzhelyeit, hogy fenn a N. Szamos forrás vidékén buscut vegyünk az erdélyi tájak szépségein üdülni és lelkesedni tudó szíves olvasótól.

Biztat a reménység, hogy az a nemes hév és lelkesedés, mely e munka létrejöttét aránylag oly rövid idő alatt a vidéki választmányok egyes ügybuzgó tagjainak előzékenységből s a szerkesztő odaadó lelkes buzgalmából lehetővé tette, a könyvecske gyors elterjedésében s az előfizetők tömeges jelentkezésében is igazolni fogja áldozatunk jogosultságát és időszerűségét. Az előfizetési ár oly csekélyre van szabva, hogy az E. M. K. E. már ezekből is meleg pártfogással kecsegteti magát s remélni bátorodik, hogy Magyarország hazafias köreiben támogatással fog törekvésünk találkozni, az olvasó-egyletekben és iskolában is buzgó és lelkes terjesztői akadnak ez irányánál, tárgyánál és beosztásánál fogva hazagotólul ígérkező munkának. És legyen szabad remélnünk, hogy törekvésünk másik és tulajdonképi czélja sem marad elérhetlenül, s hogy az a melegség, melylyel mi ez uttörő munkában az erdélyi részt bemutadni igyekezzünk, a munka minden folytatkozásai dacára is megtermi a rég óhajtott turista áramlatot s hogy azt a földet, melyért százezrek hozták meg áldozataikat: legalább némi részben közvetlenül megismerni siet majdam e kalauz minden olvasója.

A mű a kolozsvári „Közművelődés Irodalmi és Műnyomdai Részvénytársaság” czégnél május 25-re fog piros vászonban díszesen bekötve megjelenni. Egy-egy példányok postai bérmentes szétküldéssel előfizetési ára 80 kr. Gyűjtők 7 példány után tiszteletpéldányt kapnak.

Az előfizetési pénzeket f. év május 20-ig kérjük a „Közművelődés Irodalmi és Műnyomdai Részvénytársaság” mint kiadó czimére Kolozsvárra beküldeni, honnan a megrendelt példányok szétküldetnek.

Kolozsvárt, 1891. április 15.

Az E. M. K. E. igazgató-választmányá nevében
Gróf Bethlen Gábor, Sándor József,
elnök. főtítkár.

Külömfélék.

— Időjárásunk. Május hava bő kézzel szórja áldásait. Hozott felhőtlen kék eget, tiszta meleg napfényt, madárdalt és virágillatot. E szép hónap — mely minálunk olykor-olykor zord, de többnyire változó szokott lenni — az idén pompásan kitett magáért. Megtörtént az a csodálatos eset, hogy 5 napig felhőt nem láttunk az égen. Ez a mi felhős korunkban csodaszámba megy s egy félszázadban egyszer szokott megtörténni. Csak 6 napja élvezük a tavaszt s már a gazdaközönség kéri az esőt. Ilyen telhetetlen az ember!

— Májális. A helybeli jótékony nőegylet pünkösöd második napján saját pénztára javára májális fog rendezni. A mulatság iránt városszerte nagy az érdeklődés, mivel a nőegylet által rendezett mulatságok nemcsak „kedélyes”-nek és „egyszerű”-nek hirdettettek, hanem azok is szoktak lenni. Az előkészületek már megkezdődtek s ugy hiszszük, hogy a rendező bizottság fáradozása nem lesz sikertelen.

— Egy Kálmán szintársulata városunkba megérkezvén, előadásainak sorozatát áldozó-esütörtökön kezd meg a tavaly oly nagy tetszést aratott „Náni” czimű népszínművel, melyben a főszerepeket B. Szöllősy Ilona, Oláhne, Miklóssy Ilona, Egy Kálmán, Deréki, Balácsi, Liptay, Szarvasi, Németh és Miklóssy Gábor játsszák. Szombaton az operett-személyzet bemutatójául „Uff király” czimű operett adatik.

— Gyermekek öröme. Nagy nap a tanuló ifjúságnál a májális napja. A gyermekek öröme, vidámsága áthat a gyönyörködő szülőkre, barátok és ismerősökre, s így bátran el lehet mondani, hogy az ifjúság, az iskolás gyermekek májálisa valódi élvezetet nyújt még a szemlélőnek is. A május hó első vasárnap délutánját az „Erzsébet” árvaházi rendez és bejáró növendékek májálisa vette igénybe. A bejáró növendékek egy kis gyermek-előadást is rendeztek a szabadban az iskolai könyvtárak javára. A 4, 10 és 20 kros jegyekből és sok nemesszivű adakozó felülfizetéséből 21 ft 30 kr tiszta bevétel maradt. A mulatság igen kedélyes és népes volt, mint az eredményből is látható. Elismerés illeti a bejáró növendékekből alakult rendezőket, s méltó hálával adózhatunk a szíves pártfogásért ugy a megjelenteknek, mint a felülfizetőknek. — Hétfőn a felső-népiskola, községi elemi fiú- és leányiskola növendékei tartottak kirándulást. A tavasz kellemi egyesültek a gyermeki lélek ártatlan örömeivel, és ugy a szülők, mint a derék tanítói kar a lehető legkellemesebben töltötték velük pár órát a szabadban. Nem tudjuk eléggé ajánlani Nagy Ferencz urnak, hogy a szép ligetet kellő sétautakkal és szegély-gruppokkal is lássa el, mert akkor széna is lesz, állandó mulatóhely is lesz.

— **Melyik lapra fizessünk elő?** Gazdag tartalma-
nál, nagy terjedelménél fogva a legelosóbb magyar
lap az »Egyetértés«, mely a múlt január hó 1-én
lépett fennállásának 25-ik évébe. Ez a magyar ol-
vasóközönség lapja. Hiteles forrásoktól származó
értéktüésének gyorsasága, alaposság és oka-
sága, rovatainak változatossága, kitünősége, a
különböző olvasmányok gazdag tárháza tették
az Egyetértést népszerűvé. Szerkesztve ugy van
ez az óriási terjedelmű lap, hogy egyszerre ké-
homlokegyenest ellenkező irodalmi célzt szolgál-
jon. Mert az Egyetértésben naponkint megtalál-
ja a család, a hölgyvilág a maga szépirodalmi ol-
vasmányait a világirodalom legkitünőbb írónak
legjobb regényeiben, talál benne tárcázások-
kat legjobb írónktól, divattudósítást Párisból stb.
stb., ugy, hogy nincs szépirodalmi lap, mely az
Egyetértésnek e rovatával a versenyt kiállíthatná.
Ezzel szemben ott van az Egyetértésnek oldalokra
terjedő politikai és közgazdasági része, mely meg-
bízhatóság, komolyság és jólértesítés tekintete-
ben utólrérhetetlennek van elismerve a magyar
sajtóban. Különösen kiemelendők tartjuk itt
mint egyik legfőbb érdemét az Egyetértésnek,
hogy az események ösmertetés körül soha semmi-
nemű tekintetek által sem hagyta magát befolyá-
soltatni, hanem mint teljesen független lap fölőtte
áll minden pártérdeknek, s csak az igazságot szol-
gálja. Az országgyűlési tárgyalásokról hozott s az
egész sajtóban legnagyobb terjedelmű tudósítá-
sának is mindenkor a párttekineteknek felülemel-
kedő részrehajlatlanság szerezte olvasói között
minden pártból találnak híveket. Az Egyetértés
gazdasági rovata elismert régi tekintélynek ör-
vend. A magyar kereskedő s gazdasáközönség, az
iparos és vállalkozó nem szorul többé idegen nyel-
vű lapra, mert az Egyetértés kereskedelmi s tözs-
dei tudósításainak bőségevel a többi lapok már
fől sem veszik a versenyt. A kereskedő, az iparos
s mezőgazda két évtized óta tudja már, hogy
az Egyetértésben megtalálja mindazt, a mire
szüksége van, és e miatt az Egyetértés a tár-
sadalom eme legnépesebb rétegeiben ma már
nélkülözhetetlenné vált, mint a hazai kereske-
delmi, ipari és mezőgazdasági forgalom ma-
gyar nyelvű vezérlapja. Üzleti dolgokban az
Egyetértés a legjobban informált lap Magyaror-
szágon. A reudes rovatokon s a fölmerülő esemé-
nyekről legnagyobb terjedelemben közölt bő tu-
dósításokon kívül végre csak az Egyetértés 3
speciális rovatát említtük meg, melyek országos
hírré tettek szert. Ezek: az Irodalom, a Tanügy
és a Mezőgazdaság, melyek mindegyike egy-egy
szaklapon képes potolni. Szóval, a kiolvastni valót
keres, és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen
akár értesíteni, fizessen elő az Egyetértésre. Előfi-
zetési ára egy hóra 1 frt 80 kr., negyedévre 5 frt,
egész évre 20 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos
Ifj. Dobay János.

Nyilt tér.*

Fekete, fehér és színes selyemszöveteket

60 krtól 15 ftt 65 krig méterenként — sima és műstrázott (korúbeli 240-féle minőségben és 2000 külön bőzszinben és színezetben) — szállít egész végében és darabokban portó- és vámmentesen **G. Henneberg** (cs. és kir. udv. szállító) **Zürichben**. Minták postafordultával. Levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó.

* E rovatban a megjelent közleményekért felelősséget nem vállal a szerk.

Szám 698./1891.
tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közli, hogy dr. Pethő József Kézdi-Vásárhely városi tiszti ügyész által képviselt kiskoru Píblinger Szi-donia végrehajthatónak ügygondnok Csiky József által képviselt kiskoru Nagy Pál kézdivásárhelyi és Nagy Pál brassói lakos végrehajtás szenvedők elleni 600 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a kézdivásárhelyi kir. törvényszék területén levő, a kézdivásárhely-kantai 885. számú tjkvbn A + alatt foglalt, egy telekkönyvi testet képező 1833., 1834., 1835., 1836., 1837. és 1838. hr. sz. ingatlanokra összesen 1047 frt becserítékben, mely egyszerűsmd a kikiáltási árt is képezi, az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi május hó 22-ik napján d. e. 9 órakor ezen kir. törvényszék telekkönyvi hatóságánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bányatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Kézdi-Vásárhelytt, 1891. évi február hó
22. napján.

Gaál István,
kirendelt egyes bíró.

Hol a legszebb és legtöbb butor

4—10. Brassóban?

PAPP FERENCZ

nagy butorraktárában

kapu-utcza 48. sz. a.

2525252525252525252525252525

Melyik lapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az

„Egyetértés“.

a mely az új évvel immár 25 ik évfolyamába lépett. Ez a magyar olvasó közönség lapja. Hiteles forrásokból származó **értesüléseinek** gyorsasága, alapossága és sokasága, rovatainak változatossága, kitűnősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tették az „Egyetértés”-t népszerűtvé. Az **országgyűlési tárgyalásokról** a leg-részletesebb a e mellett tárgyalagos hű tudósítást egyedül az „Egyetértés” közöl. **Gazdasági rovata** elismert régi tekintélynek örvend. A magyar **kereskedő s gazda-közönség** nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az „Egyetértés” **kereskedelmi s tőzsdei tudósításainak** bőségével s alaposságával ma már nem versenyezhet más lap. A **kereskedő, az iparos s a mezőgazda** megtalálja mindazt az „Egyetértés”-ben, a mire szüksége van. Változatosan szerkesztett tárcziájában **annyi regény olvasmányt ad, mint egy lap sem.** Két-három regényt közöl egyszerre, úgy, hogy egy év alatt 30—40 kötetnyi regényt, részint eredeti, részint a külföldi legjelesebb termékeket jó magyarságu fordításban kapnak az „Egyetértés” olvasói. A ki olvasni valót keres és a **világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizessen elő az „Egyetértés”-re, melynek előfizetési ára egy hóra 1 ft 80 kr, negyed évre 5 ft s egy évre 20 ft.** Az előfizetési pénzek az „Egyetértés” kiadóhivatalába küldendők. Mutatványszámot a kiadóhivatal kívánatra egy héti ingyen és bérmentve küld.

Értesítés.

A kézdívárhelyi takarékpénztár igazgatósága értesíti a nagy közönséget, hogy regále-kötvényeket és utalványokat vásárol, vagy a kötvények és utalványok eladását előnyös összekötteléseinél fogva jutányos árban közvetíti.

Az igazgatóság.